

Vrij van vergelijken en competitie

Reeks: 'De weg van Jezus', **deel 5**

Preek

Zondag 22 september 2024
ds. Niels de Jong

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek

Dienst zondag 22 september 2024, voorganger: ds. Niels de Jong

Deel 5 in de reeks 'De weg van Jezus'

Vrij van vergelijken en competitie

Marcus 9: 30 - 37

Net als de afgelopen weken denken we vandaag weer na over 'de weg van Jezus'. Typerend voor die weg van Jezus is een bepaalde houding. En je leven lang zijn wij denk ik bezig om die houding meer en meer eigen te maken. Vooral ook omdat het een houding is die anders is dan wat gebruikelijk is en dan waartoe wij vanuit onszelf toe geneigd zijn. Dat zien we al in het verhaal dat we lezen dat die volgelingen van Jezus ook niet vanzelf deze houding hadden - integendeel.

Eerst maar waar die leerlingen in hun gedachten mee bezig waren: 'wie van hen de belangrijkste was'. Of, in een andere vertaling: 'wie van hen de meeste was'. Dat had hun aandacht, daar waren ze mee bezig.

En dat is herkenbaar toch? Dat zien we toch ook om ons heen en bij onszelf? Dit vergelijk onderling, het bezig zijn met de vraag: wie van ons is de belangrijkste, de eerste, de meeste? Het kan allerlei vormen krijgen - wie is de fitste, de snelste, de leukste, de grappigste, de mooiste, de sportiefste, kan het meeste drinken. Wie is het indrukwekkendst op Strava? Wie is de snelste stijger op het werk? Wie is het meest belezen, het meest op de hoogte, de rijkste, de hoogste, gaat het meest op vakantie, wiens kinderen of kleinkinderen doen het het beste? We kunnen er mee bezig zijn bij de mensen die we al lang kennen, maar net zo goed in nieuwe groepen dat je aan het vergelijken bent in je hoofd - wie van ons is de meeste?

Die vraag wordt vaker gedacht dan hardop besproken, maar bij de leerlingen uit Lucas 9 wordt het openlijk besproken. In hun ogen volgden zijn Jezus, de messias, die straks een glorieuze koning zou zijn. En zij waren de mannen van het eerste uur, dus voor hen waren er dan vast de ereplaatsen. En ze gingen ervan uit dat degene die van hen het meeste was, het meeste in zijn mars had, het meeste waard was - dat diegene ook de meest invloedrijke positie zou krijgen. En daarom dat ze deze vraag besproken.

Het is een nogal misplaatst gesprek. Iets daarvoor had Jezus hen apart genomen om hen te vertellen dat het niet nog even afwachten was tot hij glorieus zou winnen, maar dat hij eerst zou gaan lijden en sterven. Jezus had het al eerder gezegd, maar opnieuw pakken en begrijpen ze het niet. Dat blijkt wel uit hun discussie over wie van hen de hoogste plaats zou gaan krijgen bij Jezus. Het is een nogal misplaatst gesprek. Dat beseffen ze ook wel als Jezus hen vraagt waar ze over gesproken hebben. Het valt stil. Zoveel hebben ze wel begrepen van Jezus dat 'wie van hen de belangrijkste is' nu niet echt een vraag is waar Jezus van hoopt dat ze mee bezig waren...

En of ze nu alle twaalf aan die discussie over wie van hen de meeste was hadden meegedaan, Jezus roept hen bij elkaar. Hij wil hen iets leren, iets dat hen allemaal aangaat. Iets dat alle volgelingen van Jezus aangaat – en dat iedereen aangaat die ook maar enigszins eraan denkt om Jezus te volgen. Wat leert Jezus? Dat grootheid er volgens hem heel anders uitziet dan zijn dachten.

Hoe dachten zij – en wij? Iemand is groot in de ogen van anderen als diegene veel kan, veel weet of veel heeft. En dus aandacht, macht, geld, invloed, een naam, een status heeft. Volgens Jezus ligt dat anders, ligt het bij God anders. Hij zegt: 'Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, moet de minste van allemaal willen zijn en ieders dienaar'. De schrijver Richard Foster zegt erover: 'Het is onmogelijk om het revolutionaire karakter van Jezus' leven en leer op dit punt te sterk te benadrukken'. Oftewel, als het gaat om 'wat grootheid is', is het onmogelijk te sterk te benadrukken hoe Jezus alles omkeert. Daar zit in dat wij niet moeten denken dat we wel weten hoe anders Jezus denkt. Nee, het is vaak nog meer anders dan je gewend bent en je om je heen ziet, nog meer anders dan je dacht...

Als je groot wilt zijn in de ogen van God, dan moet je de minste van allemaal willen zijn en ieders dienaar. Dat is echt anders dan waar die leerlingen van Jezus mee bezig waren en waar wij zo vaak mee bezig zijn. Dat kost een leven lang oefenen en leren en vallen en opstaan om je dit eigen te maken. En hoe jonger je je kind dit goed kunt voordoen, hoe meer je je kind daar ook mee helpt om het later ook zelf eigen te maken. Nu is deze uitspraak van Jezus gemakkelijk verkeerd op te vatten – en hij is ook vaak genoeg verkeerd opgevat. En daarom maar eerst even wat er niet mee bedoeld wordt.

Bij de minste van allemaal willen zijn en ieders dienaar – dat is niet dat je een voetveeg wordt van anderen. Ook niet dat je je laat misbruiken. Ook niet dat je voor andermans karretje laat spannen. Ook niet dat je te manipuleren bent. Ook niet als je over je eigen grenzen laat gaan. Ook niet dat jij alles moet doen. Ook niet dat je je niet mag beschermen tegen egoïstisch en onverantwoordelijk gedrag van anderen. Het is ook niet dat je minder waard bent dan een ander – dat daarom een ander dit van je kan vragen. Ook niet dat je altijd moet toegeven aan wat een ander vraagt of eist. Ik zou zelfs zeggen – als dat het wordt, dan moet je op zoek gaan naar anderen om te dienen. Als je voelt dat je gemanipuleerd wordt, gedwongen, geduwd, je minderwaardig wordt gemaakt, er misbruik van je wordt gemaakt – dan zou ik zeggen: ga ergens anders dienen. Want – en daarmee zijn we bij wat deze uitspraak van Jezus wel is – het is altijd iets vrijwilligs, iets waar je voor kiest. Want Jezus zegt: Als je de belangrijkste wil zijn, dan moet je de minste van allemaal willen worden en allen dienaar. Zoals de eerder genoemde Richard Foster het noemt: 'een vrijwillig aanvaarde dienstbaarheid'. Iets wat je niet hoeft te doen, maar toch doet. Niet uit eigenbelang of angst of verplichting of vanwege manipuleren, maar omdat je er zelf voor kiest. Er voor kiezen om jezelf lager te laten staan dan de ander en om de ander van dienst te zijn.

Het is niet vanzelfsprekend om voor zo'n levenshouding te gaan. Een veel gebruikelijkere levenshouding is die van de competitie, van de vergelijking. En dan bedoel ik natuurlijk niet dat je geen enkel spelletje of wedstrijdje meer mag proberen te winnen. Maar dan bedoel ik dat als het gaat om status, om wie je bent, om wat je waard bent, om wat je voorstelt – dat je dat laat afhangen van de vraag 'wie is hier de meeste?'. Als je de weg van Jezus gaat, vraag je jezelf iets anders af. Namelijk dat waar je ook komt, in welke groep ook, tussen welke mensen ook, of je ze mag of niet, of je de neiging hebt om tegen die mensen op te kijken of niet, om je dan te bedenken: hoe kan ik vandaag dienen?

En we zijn er niet altijd toe geneigd... Ik niet in ieder geval. Want er zit iets in ons dat niet onder wil doen voor anderen. De een heeft er misschien meer last van dan de ander, maar ergens in ons allemaal zit dat we niet altijd willen dienen. Of in ieder geval niet iedereen. De vraag is dan: maar waarom zouden we het dan überhaupt proberen? Waarom zouden we dit dan toch willen? Waarom zou je de volgende generatie hierin voorgaan? Het is belangrijk om dit te willen. Want daar gaat het om. Dus niet met een overdreven verantwoordelijkheidsgevoel, of een messiascomplex of met een al te groot plichtsbesef dat je al zuchtend en steunend 'maar weer dienstbaar bent'. Nee, dat het vanuit je hart komt, dat je het echt wilt.

Maar hoe kan je dat gaan willen? Drie redenen om dit echt, vanuit jezelf, te gaan willen. Drie redenen, waarvan ik denk dat alleen de derde je op de lange termijn echt gaat veranderen.

1. De eerste reden om zo'n dienstbaar leven te willen, is omdat zo'n leven ertoe doet.

Wie echt belangrijk wil zijn, zegt Jezus... Als je een leven wilt leiden dat ertoe doet, een leven dat belang heeft, belangwekkend genoeg is – leef dan zo. Dan ben je werkelijk groot in Gods ogen. Jezus was zelf zo'n groot mens. Op een bepaald moment als hij weer met deze twaalf is. Ze blijken deze les van Jezus nog niet eigen gemaakt te hebben. Want ze zitten daar allemaal met vuile voeten aan tafel. Er was geen knecht om dat te doen. En ze vertikken het om elkaars voeten te wassen. En dan staat Jezus, overduidelijk hun leider, op. En hij wast de voeten. Net als in ons verhaal zullen ze vast stil zijn gevallen, toen Jezus dit deed. En Jezus zegt – ik heb jullie een voorbeeld gegeven. Doe dat ook zo. En als je dat voorbeeld van Jezus volgt, mag je er op rekenen dat wat je doet gezien wordt door God en het van betekenis is, dat met deze levenshouding wat je doet ertoe doet.

2. De tweede reden: je wordt er gelukkiger van.

Dat klinkt misschien vreemd. Ik bedoel, we kunnen ons misschien voorstellen dat het beter zou zijn om zo in het leven te staan. We voelen misschien dat het onze verplichting is. En we beseffen misschien dat het moeite gaat kosten, maar de moeite zeker waard zal zijn. Maar gelukkiger? Door zo'n levenshouding?

3. Dan de derde reden. Die ligt in degene die dit zegt - Jezus.

Jezus was de hoogste, maar werd de minste. Hij was de eerste, maar werd de laatste. Hij was de grootste, maar werd zo diep vernederd. Hij, de Zoon van God, de messias, de koning - hij maakte nooit aanspraak op zijn titels, positie of prestaties. Hij was niet bezig om zich omhoog te praten bij mensen met macht, aanzien of geld. Hij bekommerde zich nooit om zijn naam of imago. Al noemden ze hem gek of 'vriend van tollenaars en zondaars' - Hij bleef de weg gaan van het zijn van de minste. Van ieders dienaar. Daar was hij voor gekomen, zoals hij zelf zij. Niet om gediend te worden dus. Maar om zijn leven te geven. En zo werd hij ieders dienaar. Letterlijk iedereen, van alle tijden. En dat ging via die weg van verlaten en geslagen worden. Van gevangen worden genomen. Van bespuugd te worden. Aan een kruis gespijkerd te worden. En die weg van Jezus eindigde in de dood. En Jezus deed dat om zo te doen wat de mensen niet konden - zichzelf redden van het kwaad. Zich te bevrijden van wat hen belastte. Om zich te verlossen van hun schuld, en van de dood.

Want Jezus was niet gekomen om als glorieuze winnaar uit een korte strijd te verschijnen. Hij was gekomen om als gekruisigde koning de minste van allemaal te worden en ieders dienaar.

Als je in deze Jezus gelooft - dat Hij ook is gekomen om jou te dienen. Dat hij de minste is geworden - ook om jou iemand te laten zijn. Als je van deze Jezus bent gaan houden - dan ga je dienen. Dan ga je willen dienen. Want hoe kun je deze Jezus volgen en je niet dienstbaar opstellen? Hoe kun je deze Jezus volgen en jezelf opblazen, groot maken, voortdurend laten zien wat je hebt, weet of kunt? Hoe kun je deze Jezus volgen en vervolgens alleen maar bezig zijn met de vraag of je de meeste bent - in welke variant dan ook?

Drie redenen om te gaan voor een leven waarin je dient. Omdat je leven er toe doet. Omdat je er een mooier leven van krijgt. Omdat Jezus jou gediend heeft en je daardoor gered bent.

Tot slot, maar hoe dan? Kunnen we het nog praktisch en concreet maken? Ik ga het proberen, via een heel rijtje voorbeelden. Zulke voorbeelden helpen om het voor je te zien. Jezus gebruikt ook vaak voorbeelden in zijn onderwijs. In het stukje dat we lazen deed hij dat ook al. Hij riep een kind - in de cultuur van toen iemand die er niet hoog op stond. En hij legde een arm om het kind. En stelde het kind als een voorbeeld van hoe je een klein mens kunt opnemen. Dat is natuurlijk een prachtig voorbeeld als je kinderen in je leven hebt of hebt gekregen - bij je thuis, op school of zomaar af en toe in de familie - om zo'n kind op te nemen in je hart of je huis. Dit is ook een prachtig voorbeeld als je vandaag met je kind hier in de kerk bent gekomen. Zeker als het kind nog maar een paar maanden geleden is geboren, dan weet, kan of heeft zo'n kind nog niet veel - en toch omhels je het, geef je het je liefde, neem je het op in je gezin. Maak je jezelf, je agenda, je ambities kleiner omwille van dit kind. Ga je dit kind dienen, zo goed als je kunt. En zo kan je kind je misschien wel meer dan wie dan ook helpen om die levenshouding van Jezus je eigen te maken.

Maar er zijn veel meer voorbeelden te bedenken. Eerst maar over dat 'de minste zijn'. Een heel rijtje:

Om bij een etentje niet de beste plek voor jezelf uit te kiezen.

Om in de groep niet zoveel mogelijk aandacht opeisen, maar juist anderen aandacht te geven.

Om niet het hoogste woord te hebben in meetings, de meeste spreektijd voor jezelf in te nemen, maar naar anderen te luisteren.

Om op social media niet voortdurend jezelf naar voren te duwen, maar anderen te waarderen.

Om niet maar te blijven vertellen over wat je kan, waar je geweest bent, wat je hebt gedaan – maar te vragen naar wie die ander is en wat hij/zij gedaan heeft.

En dan dat aller dienaar zijn. Ook een aantal voorbeelden:

Dat je richting je huisgenoten je steentje bijdraagt. Ook dingen te doen die niet per se aan je gevraagd zijn.

In de straat waar je woont – dat afval, die fiets die daar slingert, die takken die op de stoep liggen. Dat je dat even opruimt zonder daarmee gezien te willen worden.

Op je werk – zoals die partner van een duur advocatenkantoor die zeer geregeld de vaat ging staan doen. Omdat het goed voor hem was en hij zo zijn collega's hielp.

Of door je talent, tijd of netwerk niet in te zetten voor 'project ik', maar voor een project waar ze niet eens je naam gaan noemen.

Ook richting de mensen die gebroken zijn in onze samenleving, kwetsbaar, eenzaam of arm. Om te kijken of je iets kunt doen voor hen.

Met vrijwilligerswerk o.i.d. – je tijd geven aan mensen die niets voor jou terug kunnen doen. Of door je uitgaven aan spullen of kleding – dat daarmee mensen aan de andere kant van de wereld niet mee uitgebuit worden, maar waar de makers echt mee gediend zijn.

De lijst is natuurlijk nog veel meer uit te breiden. Misschien kun je zelf nog meer en betere voorbeelden bedenken. **Maar ik hoop dat je onthoudt dat het oefenen is en blijft om deze levenshouding in praktijk te brengen. Want het is onmogelijk om te zeer te benadrukken hoe revolutionair, hoe anders deze levenshouding van Jezus is... Het kost je een leven lang leren en oefenen om dit eigen te maken.** En het vereist denk ik ook 'blijven bidden' – en dan ga je vast de kansen zien waar jij mag dienen. En het meest van alles helpt het om te beseffen hoe de grote God jou gediend heeft via Jezus Christus. En hoe meer je die liefde die erachter zit, voelt, beseft, daar dankbaar voor bent – hoe meer je ook zo'n houding gaat krijgen naar andere mensen.

Amen.